Jolsvai András

Eperszezon XI.

22.

Vasárnap ötkor volt az ébresztő.

Tívó Anna persze ezen a napon is négykor kelt, pedig se lángost nem sütött, se pálinkát nem mért, de kellett neki egy kis idő, amíg előkészít mindent – meg már úgyis megszokta ezt az időpontot. Stau bácsi, ahogy szokott, begyújtott a konyhai tűzhelyekbe, de ezúttal nem főznivalók kerültek a sparhelt tetejére, hanem csak vízforraló üstök – igaz, azok közül annyi, amennyi egymás mellé fért.

Mire a lányok felébredtek, a férfiak becipelték a fészerből a dézsát, s aztán teletöltötték forró vízzel.

A vasárnap a fürdés napja volt a Zimmerliben.

A női fürdés napja, hogy pontosak legyünk. Amikor a lányok megérkeztek, a konyhaajtó becsukódott, s attól kezdve férfinak nem volt keresnivalója a közelben. Franzl ment a nyulaihoz, Stau bácsi a lovaihoz, Szepi meg sétált ilyenkor egy nagyot a környéken, hogy saját szemével lássa, mi változott az elmúlt héten: mit bontottak, mit építettek, ki költözött el és ki érkezett, nyitottak-e új boltot és virágzik-e már a cseresznyefa. Szepit minden érdekelte, megbámult minden kerítést, s szóba elegyedett minden kóbor kutyával. (Emberrel nemigen tudott ilyenkor, a környék jobbára még aludt.) Sulcz úr, a kuktába oltott pikoló pedig – akinek egyébként nem lett volna feladata, hogy ily korai órán megjelenjen a munkahelyén –, Sulcz úr tehát a padlás felé vette az irányt, hogy rendet tegyen a használaton kívüli lábasok között. Ez volt a hivatalos változat. A valóságban a Sulcz úr ilyenkor óvatosan kimászott a tetőre, kúszva elérte az ereszcsatornát, majd abba kapaszkodva felsőtestét leügyeskedte addig, hogy beleshessen a konyhaablakon. Túl sok mindent nem láthatott, a forró víz gőze ködbe burkolta az egész helyiséget, ráadásul a szeme csak egy vékony csíkot tudott végigpásztázni, de így is többet látott annál, hogysem valaha is elfelejtse ezt az élményt, amíg él.

A lányok maguk varrta, egyszerű fehér vászon hálóingekben aludtak, azok kerültek le róluk ilyenkor a Sulcz úr legnagyobb örömére, aztán sorsot húztak, egy vetőkártya segítségével, minden héten a véletlen döntötte el a fürdési sorrendet. Most, hogy Trézsi már nem élt otthon, csak három helyet kellett kisorsolni, mert az anyjuk mindig utoljára maradt. A fürdés télen-nyáron nagy móka volt, az alapos szappanozást, öblítést

fröcskölések, ugratások, játékos civakodások tarkították, a magára maradt női szakasz ilyenkor visszaváltozott pajkos gyermekek gyülekezetévé – a fürdés egyszerre volt rituális és valóságos megtisztulás a számukra.

Persze nők voltak azért, minden porcikájukban, hiú és féltékeny nők, akik éppen csatába indultak a férfiakért – egymás ellen is. Úgyhogy fürdés, törülközés, öltözés közben nagyon is méregették, vizsgálták, kritizálták egymást és önmagukat, melyikük mit és hogyan képes kivinni a hívságok vásárára – de eközben is folyton tréfálkoztak, csúfolódtak, súrlódtak és csömörlődtek, mint elsőfű gidák a nyájban, akik még csak próbálgatják körmöcskéjüket. A fürdés végén jött a hajmosás, derékig érő hajkoronákat nem volt egyszerű megtisztítani, megpuhítani, kibogozni, kifésülni, ahhoz is sok-sok külön lavór és türelem kellett, de a Zimmerl-lányok évtizedes rutinnal estek túl ezen is – aztán vastag köpenyekbe és pacskerekbe bújtak, és eltűntek a lányszoba ajtaja mögött. Az öltözködés, női ruhák esetében, akkoriban még sok-sok ügyes kezet kívánt, máshol cselédek és komornák szorgoskodtak a fűzők, ingecskék, szoknyák, abroncsok és farpárnák mesés világában, de a Zimmerl-lányok ezúttal is megelégedtek egymás segítségével: igaz, időnként gazdát cserélt egy-egy harisnya vagy ingváll, nem is mindig jószántából, és az is igaz, hogy mire mindhárman elkészültek, elszaladt nem egy fertályóra, de ennek is csak nevetés lett a vége. Aztán már csak a copfok, kontyok, kalapok, kesztyűk és csipkék voltak hátra, és részükről akár indulhattak is.

Amikor a lánycsapat kivonult a konyhából, olyan árvizet hagyva hátra, mint a Tisza Szegednél, Tívó Anna bereteszelte az ajtót, levette a köntösét, és pendelyben belépett a hűlő, szappanos vízbe, hogy maga is megmerítkezzék. Tívó Anna az egész világ előtt szégyellte volna megmutatni a testét, ahogy maga előtt is, a lányai is csak részleteket láttak belőle, szoptatáskor, mondjuk, Tívó Anna még a férje előtt sem szeretett teljesen mezítelenül mutatkozni, pedig ő volt az egyetlen ember a Földön, akinek igazán kinyílt és megmutatkozott, akinek a testét is boldogan adta oda, aki mellett biztonságban érezte magát minden helyzetben. Amikor végzett, ő is vastag köpenybe burkolta magát, és visszavonult a hálószobájába. Tárva hagyta a konyhaajtót, jelezve, hogy a fürdőkúra véget ért: akkor a férfiak vették át megint a terepet, a víz nagy részét vödrökbe merve vitték ki az udvarra, aztán, amikor már fel tudták emelni a dézsát, a maradékot abból öntötték a rózsákra: Tívó Anna azt tartotta, azért olyan különlegesek a virágai, mert hétről hétre szappanos vízzel locsoltatta őket.

Hát a férfiak sosem fürödtek? – kérdezhetné az olvasó és méltán. Erre a kérdésre az elbeszélő megtagadja az egyenest választ, s csak annyit mond, hogy Stau bácsi, az ezermester, tavaly eszkábált egy zuhanyfélét a

fészer mellé, mely egy fatoronyból, egy talajvesztett, üres boroshordóból, egy vascsőből, némi esővízből és egy permetezőfejből állott, de túlzott használatára azért senki sem panaszkodott.

Mire mindenki elkészült – a férfiak is fekete öltönyt és fehér inget öltöttek – még egy könnyű reggeli volt hátra, kávé, kalács, méz, lekvár és csokoládés gőzgombóc – aztán Stau bácsi előállt a fogattal, és a Zimmerl-lányok elindultak a templomba: végig a Stefánia kocsikorzóján, aztán a Csömöri úton, el az Indóház mellett, tovább a Rottenbiller utcán, egészen a Szegényház térig: ott állt az Erzsébetvárosi Plébániatemplom, Márton atya temploma, ahol a Zimmerl-család épp olyan, elsőpadsoros törzsvendég volt, ahogyan az atya náluk.

Tízkor, hogy megszólalt a harang, s a kezek imára kulcsolódtak, Tívó Anna lopva végignézett a lányain, és valami boldogságféle áradt keresztül a testén: ez itt az ő családja, a leszármazottai, akik majd unokákat szülnek, s azok dédunokákat, és így tovább, és tovább, és ettől, egy egészen kicsit, halhatatlannak érezte magát. Aztán persze rögtön szégyellni kezdte ezt az érzést, s elmarasztalta magát a dölyfösség és fennhéjázás bűnében, behunyta hát a szemét, s hagyta, hogy Márton atya bölcs szavakkal elvezesse őt az istenéhez.

23.

Márton atya áldott jó ember volt: az isten is áldozópapnak teremtette.

Így gondolta ezt mindenki, így gondolták a felettesei, így gondolták folyton gyarapodó hívei, és nem utolsó sorban így gondolta ő maga is. Elképzelni se tudta, hogy más legyen, mint plébános. Pontosabban az Erzsébetvárosi Plébániatemplom papja.

Márton atya maga is idevaló volt, egy Dob (akkor még: Három dob) utcai kötélverő nyolcadik gyerekeként született, s elemi iskolai hittanára fedezte fel szellemi és lelki képességeit, melyek erre a pályára predesztinálták. Esztergomban végezte a papi szemináriumot, aztán apró nógrádi falvakban hirdette az igét, s tíz éve, amikor itt, a Szegényház téren felépült ez a kis ékszerdoboz, amely inkább hasonlított az osztrák hegycsúcsok menedéket is jelentő templomaira, mint egy gazdagodó pesti városrész hitéleti központjára, az egyházmegye Márton atyát nevezte ki az élére. Márton atya elsöprő lelkesedéssel vetette bele magát a munkába, reggeltől estig talpon volt, az ajtaja nyitva állt mindenki előtt, de maga is felfelkereste híveit, hogy megtudja, hogy megy a soruk, szükségük van-e segítségre, akár anyagira, akár lelkire. Nem telt bele egy év, és Márton atya szinte mindenkit ismert a körzetében, s gyakran többet tudott róluk, mint

a családtagjaik. Márton atya nem kötelességszerűen, hanem küldetésként végezte a munkáját, őt tényleg érdekelte, kinek mi a gondja, és azon hogyan lehet segíteni. Márton atya minden Karácsony előtt gyűjtést rendezett a szegényeknek, és személyesen járta végig a jobb módú családokat, hogy minél többet adakozzanak. Márton atya oldott és kötött, senki olyan szépen nem tudott halottat búcsúztatni, mint ő, de a házasulókat is a speciálisan nekik szóló üzenetekkel adta össze. Ráadásul az a hír járta róla, hogy a bűneiket meggyónókat sem bünteti szigorúan, inkább vigasztalja, sohasem azt érzékelteti, hogy egy felsőbb, rideg hatalom helytartója volna, hanem azt, hogy ő az egyetemes szeretet nagykövete, aki azért van a Földön, hogy a többiek életét megkönnyítse.

Nem csoda, hogy a szószékről is csak szelíd szavakat volt hajlandó mondani a híveknek. Ki is vívta ezzel felettesei rosszallását: még most is, amikor egyenesen a Vatikánból érkezett utasítás, hogy a szószék legyen harcálláspont, és a papság vesse be minden erejét az átkozott, libertiánus eszmék, a vallástalanság, magyarán az állami anyakönyvezés bevezetése ellen, Márton atya még most is arról beszél, hogy a boldogságra való képesség ott lakik mindannyiunkban, csak meg kell találnunk hozzá a kulcsot. Márton atyánál megértőbb embert még nem hordott hátán a Föld: azokban a helyzetekben, amikor maga Jézus Krisztus is elvesztette volna legendás türelmét, ő még akkor is nyugodt maradt, és igyekezett megtalálni a legmegfelelőbb megoldást.

Márton atya arcáról sosem fagyott le a mosoly: akkor is ott tündökölt, ha senki sem látta. Mert Márton atya boldog ember volt, valóban. Örült, hogy megtalálta a neki való hivatást, és örült, hogy megtalálta ezt a templomot, ezt a gyülekezetet, ahol mindenki otthon érezhette magát, és ahol ő is igazi otthonra lelt. Ezért aztán örült is, meg nem is, hogy olyan hamar kinőtték istennek ezt az apró házát, és rövidesen elkezdik egy hatalmas, neogótikus templom építését a telek másik oldalán: egy kéttornyú, égig nyúló templomét, ahová háromezren befférnek majd. Márton atya büszke volt rá, hogy az elvilágosiasodás évtizedében neki sikerült szembe menni a divatárammal, de félt, hogy ezek az új méretek véget vetnek annak a bensőséges világnak, amit itt megteremtett. Márton atya azt szerette, hogy a szószékről beláthassa a templom egész terét, hogy minden hívének a szemébe nézhessen beszéd közben, hogy kinyújtott kezével virtuálisan megérinthesse a hallgatói kezét. Hogy az isteni üzenet szó szerint is kézről kézre járhasson.

Márton atya evangéliumi idők üzenetét hozta el Erzsébetvárosba, mindazonáltal haladt a korral, távbeszélő készüléket szereltetett a parókiára, és futballozni tanította a fiúkat, ismerte a legújabb operettslágereket, és ha

leült a törzsasztalához a Zimmerliben, a Pavlicsek zugügyvéd úrral meg Prohászkával, a patikussal, nemcsak a víz vált borrá, de időnként előkerült az ördög bibliája is, egy pakli tarokk-kártya képében. Kilenc lapos Paskievicset játszottak, s ha végleg nem jöttek a lapok, Márton atya időnként megengedett egy hangos Kirelejzumát is, igaz, utána öndorgálólag a szája elé kapta a kezét. Márton atya járatos volt az irodalom és a színház világában is, Reviczky Gyulát olvasott és Justh Zsigmondot, és hevesen tudott érvelni a Nemzeti Színház újszerű Tragédia-felfogása mellett.

Márton atya maga volt az örökmozgó szeretet. Minden mozdulatán, minden szaván látszott a hitelesség, látszott rajta, hogy mindaz egy boldog embertől származik.

Márton atya tényleg az volt. Imáiban nem győzött hálát adni a fennvalónak, hogy érdemtelen fiát a kiválasztottak közé emelte.

Igaz, előbb még neki is meg kellett vívnia a harcát önmaga ellen. Ifjabb korában, lázas tavaszi éjszakákon, álmatlanul forgolódva vaságyán gyakran kérdezte az Urat, miért hagyta rajta keresztként a vágyat, ha közben a cölibátussal megtiltotta, hogy a nőiség kelyhét ajkához emelhesse. Az Úr hosszú évekig nem válaszolt erre semmit, de aztán egy hársfaillatú, bódult éjszakán letörölte az izzadságot gyarló szolgálja homlokáról, és jól hallhatóan azt mondta: „Nem kell mindent szó szerint venni, Márton. A Te boldogságod szükséges ahhoz, hogy másokat is boldoggá tehess. Tégy legjobb belátásod szerint!" Márton atya azonnal megértette a legfelsőbb tanítást – igaz, sajnálta kissé, hogy nincs meg írásban is –, és így járt el. Rövidesen magasabb szintre emelte a házvezetőnőjével szőtt, lelkiekben már addig is igen gazdag kapcsolatát, melynek eredményeként egyfelől hosszú távra is meglelte lelkének nyugalmát, másfelől sokkal hitelesebben tudott segíteni a családi problémák, gyermeknevelési ügyek megoldásában. Márton atya őszintén remélte, hogy a fiai – akik a házvezetőnő vezetéknevét de az apjuk arcvonásait viselték – felnőve majd tovább viszik az ő csodálatos hivatását.

Márton atya ezen a vasárnapon a tavasz nagyszerűségéről beszélt. Arról, hogy amiként a természet is újjászületik, és virágba borul tavasszal, akként születünk újjá, és borulunk virágba mi is, emberek, hogy ilyenkor nemcsak a kabátok és kalapok, kesztyűk és sálak kerülnek le rólunk, de amiként a testünket is kiszabadítjuk a posztók és vásznak öleléséből, és nagy kortyokban habzsoljuk magunkba a bódító tavaszi levegőt, akként a lelkünket is kitárjuk ilyenkor, eggyé leszünk a természettel és készek arra, hogy embertársainkkal is szorosabb kapcsolatba kerüljünk. A beszéd végén még egy Pál apostolnak tulajdonított mondatot is sikerült elhelyeznie,

amely afféle egyházi pecsétet ütött gondolataira, aztán lesétált a szószékről. Kevés híja volt, hogy meg nem tapsolták.

Az áhítatos csendben egy percre mindenki a gondolataiba merült. A Zimmerl-lányok azt gondolták, őrajtuk nem fog múlni, ők aztán úgy kitárják, amilyük van, ahogy csak bírják, csak jöjjön már az a természet, mert megint elmúlik a tavasz, és nyárra bezár minden, és a fél város elutazik, és a nősülékeny férfiak mind köztük lesznek, ősszel meg ki akarna már nősülni, Tívó Anna azt gondolta, ezért a szép tavaszi hasonlatért Márton atya megérdemel egy zsenge borsólevest ma estére, Zimmerl Szepi meg azt, hogy ha a pap délután feltűnik a vendéglőben, és a barátai még nem érkeztek meg, elmagyarázza neki, hogy négy tarokkal csak akkor mondjon pagát ultimót, ha a partnere már bemondta a tuletroát, mert különben az úristen se menti meg a bukástól.